

Еухенио Камбасерес
БЕСПАЌЕ

Делото е објавено во рамки на „Сур“ програмата за поддршка на преводи при Министерството за надворешни работи и култура на Република Аргентина

Obra editada en el marco del Programa “Sur” de Apoyo a las Traducciones del Ministerio de Relaciones Exteriores y Culto de la República Argentina

БИБЛИОТЕКА – *АРС МАГНА*

За Издавачот
Филип Димевски

Уредник
Наталиа Лукомска

Наслов на оригиналот
Eugenio Cambaceres, SIN RUMBO

Превод од шпански јазик
Борјана Мојсовска

Јазична редакција
Филип Димевски

Компјутерска обработка
БЕГЕМОТ

Ликовно уредување
Бојан Димитријевиќ

© Сите права на изданието ги има – БЕГЕМОТ ДООЕЛ
Забрането е копирање, умножување и објавување на делови или на целото издание во печатени или електронски медиуми без писмено одобрение од издавачот.

Еухенио Камбасерес

БЕСПАЌЕ
(студија)

ПРВ ДЕЛ

I

Во два реда, животните прават пат кон една маса полна волна која разноразни луѓе ја врзуваат.

Руната, наместени врз чинијата на една огромна вага што висеше на тврда кожа закачена на еден трупец на кровот, потоа беа фрлани на крајот на шупата, а таму беа редени во високи столбови налик фустан на планина која се топи.

Овците, брутално искривени во нозете, истуркани на страна една зад друга со лицата свртени кон страната на трлото, ги подзатвораа очите со несвесен израз на умор и болка, бревтајќи придушено.

Недалеку, долж сидовите, во групи, мажи и жени работеа наведнати.

Ластикот, држејќи ја црната и долга грива на коњите, еспадрилите, вреќестите панталони, беретките, прекривките, панталоните, чизмите за јавање, покрај бедните партали на жените се мешаа во гнасен куп.

Сред тишината што владееше, прекинувана на моменти од жални блеења или од дрскоста на гнасната толпа што стрижеше, ножиците звучеа како затегнати жици на виолина, кратеа, брзаа, се протнуваа низ волната како исплашени бубачки во потрага по засолниште и, туктаму, штипкајќи ја кожата, цели парчиња се одделуваа залепени за волната. Месата, сурово потсечени, се насираа на широките рани, крварејќи.

Низ три порти дуваше северниот ветар: мирисаше на чад од печка:

„Помош!“ , викна еден глас.

Гласот беше на еден снажен, низок слуга, со истакнати јаболчници, мали, потонати очи и злобен поглед.

Еден од оние диви типови, измамлив како лисица, див како тигар.

Докторот – стар Баскиец со пискав глас – се приближи сосе лименка катран и четка со која се спремаше со еден замав да ја намачка устата на животното кога, стоејќи, веднаш до него одекна груб и остар глас:

„А ти каде научи да стрижеш овци?“ , му рече еден човек на стрижачот-слуга.

„Ах – и зошто бараш да престанам!“

„Го барам она што го бара телото од тебе, како што гледам...“

„Како да си ми мајка!...“ , одекна слугата, и вадејќи отпушок од увото сосема смирено го запали истиот, ги прекрсти нозете врз животното кое престануваше да се жали, сиркајќи го под око стореното, свиркајќи низ заби сјелито.¹

Смеата и воздржаните насмевки на останатите кои го славеа кажаното удрија како со стап по поцрвенетото лице на овој:

¹ Сјелито: традиционален аргентински танц.

„Безочнику!“ , викна избезумено, а на гласноста на извикот се придодаде и тресокот на шлаканица.

Гаучосот стави рака на појасот и во еден потег, вооружен со нож, тргна да го смачка противникот.

Запре пред устата на револверот.

Потоа, со немоќта на сверскиот бес што гризе како жежок метал преку решетките на сопствениот затвор, слугата наеднаш се обессили, тажно ја потчини душата и рече, пуштајќи ги рацете покрај себе:

„Зошто ме тепате, газда?“ , извика со понизност, станувајќи скромн и кутар, додека тресењето на неговите бледи усни го издаваше дивиот пркос што излегуваше од неговата душа.

„За да научиш како да се однесуваш со луѓето и како да станеш човек... Виљалба, земи ги конзервите од типов, плати му и да не ми се појавува пак пред очи.“

Потоа се сврте кон останатите:

„Ако некој од вас има некоја забелешка, само нека отвори уста; сите ги собира низ вратата.“

Ветрот навлезе како виулица. Сред густоот облак земја што дојде со него, се слушна звукот на ножиците кои тонеа во волната, одсвонувајќи како затегнати жици на виолина.

II

Над ридот, на еден брег во форма на грбав коњ се издигаше зградата. Павилјон Луј XIII, едноставен, строг, чист.

Беше составен од два дела околу кула која завршуваше во конус.

На долниот кат, над влезот кон кој водеа шест скалила, една маркиза го набљудуваше елегантното постоење на покривот.

Од претсобјето, низ предната врата се преминуваше во салата за јадење. Лево беше работната маса, десно скали, кои водеа низ кулата кон спалната соба, тоалетот и бањата на горниот кат.

Погоре, кај натстрешницата, делови за послугата кои гледаа кон остатокот од куќата до кујната и собите во подрумот до кои се стасуваше преку други, помали скали за послугата.

Од горе, не нарушувајќи го погледот, напред, живата купола на една рајска улица се отвора во широк полукруг околу куќата; позади, кон другите соби од живеалиштето и надолу, авлија осенчена од винови лози, а по страните, врвовите на праските и врбите споени долж долгите патеки од тополи, се делеше бескрајната патека од пампа² со зелен одраз од азурното небо, беспомошна, осамена, разголена, раскошна, црепјќи ја својата убавина, како жените, од сопствената голотија.

Појас од жолти облаци налик огромно поле детелини царуваше на хоризонтот.

Во далечината, бели пареи пловеа како вода над полето.

Вжареното ноемвриско сонце се спушташе по небото како жедна чапја која слетува по вода врз езеро.

Во близина, над еден рид, сива дамка од губриво.

Тук-таму, полиња и мочуришта, и крави кои испуштаат среќни звуци.

Еребиците ја пееја нивната тажна, меланхолична песна. Изморените трнарчиња и врапчиња заслужено се подготвуваа да преноќат во грмушките на ридот, виваците³, две по две го надгледуваа гнездото и зачудени од летот на некој сокол или од близината на некој човек кој преминува по полето, се креваа

² Висока трева од Јужна Америка.

³ Вид барска птица која живее во Јужна Америка.

во кратки летови, слетуваа недалеку, полетуваа, застануваа, се спуштаа и, мавтајќи, го испуштаа нивниот остар извик.

По разбранетото движење на хациендата, звуците од натстрешницата, чадот од оцаците, турканицата од животни и луѓе, кучиња, мачки, мажи и жени кои живеат и спијат заедно, фрлени на куп, по свежината, во кујната, во шупите, по целата збрка, живот, цагорот од собите и стрижењето, следувааше глува тишина.

Дури и заспаниот ветар се чинеше дека не сака да ја наруши недопрената вечерна смиреност.

На отворениот балкон од неговата соба, на разднување, убаво спружен врз мрежеста фотелја, висок, светол, со нејасно чело изрезбано од длабок, вертикален набор помеѓу веѓите, со небесно плави, упадливи, симпатични очи, од оние што не можеш да ги видиш а да не почувствувааш мистериозна и длабока привлечност кон неговите зеници, кружна и голема брада, веќе прошарана со бели влакна и покрај тоа што едвај ја беше поминал средновеќноста на животот, на тој балкон имаше еден маж: Андрес.

III

Низ чадот на пурата, неговиот поглед изгубено луташе низ просторот.

Тоа беа серија слики од минатото, избледени, некои од нив стари, избришани од времето како што дистанцата ги брише боите, а некои пак беа свежи, живи, допирливи.

Сеќавањата од најраното детство, шестгодишна возраст, женското школо, учителката – Мисија Петронита – со бастун и карирано марамче, тетратката, Астете, а потоа и големите, денес веќе исушени мајки, а многу од нив и баби.

Потоа, Мистер Луис, школото за момчиња, прибежиште за трговци, позитивниот и практичен дух на таткото кој сака да го запише на книговодство, германски, англиски, да го смести на работна маса.

Тврдоглавото и трпеливо негодување на мајката заслепена од грижа, која сонува други големштини за својот син, несвесен соучесник во сопствената штета, секогаш спремна да го засолни, да го одбрани, да го пофали за стореното, да препознае во него невина жртва на татковиот деспотизам и да триумфира на крај со победа на лукавоста над силата.

Еднаш – и споменот од оваа далечна епизода од неговиот живот јасно се наслика во неговото сеќавање – еднаш, во Буенос Аирес пристигна една стара Французинка, глупава, слабичка и грда, но... уметник, пееше во Колон.

Распламтен од жештината на една од оние адолесцентни фантазии, кои имаат способност да претворат смрдлива соблекувална во рајска градина, се натера да ѝ се претстави преку сопственикот, еден стар, корумпиран Италијанец, и вечерта на премиерата да ѝ испрати десет илјади пезоси во накит.

За несреќа, приказната стаса до татковите уши.

Следеше насилна сцена. Стариот изнервирано објави дека ќе си го заврзе кесето.

Синот како одговор на тоа безобразно изнајми соба во хотелот Де ла Пас.

Тогаш почна мешањето на мајката, неизговорените несогласувања, бесот, тврдоглавите молчења со денови, недели, смртта со бодеење, немата војна без женски дел што го претвори домот во пекол.

Не помина многу време, кога во раката на синот се најде следново писмо:

Ако не ти се доволни петнаесет илјади пезоси месечно, земи триесет илјади, ама врати се.

»Студентските денови – си мислеше Андрес – време на среќа, мрзливост и пари!«

»Клубот, светот, задоволствата, живоста на смелиот пубертет, изгубеното добро време, непродуктивно заради недостиг на грижа и труд, бесцелно, сув животен дух – што би се рекло – како растенијата откако ќе расцветаат.«

»Потоа, ха, потоа е бесцелно, невозможно; како покриена гранка од врба кога веќе грее сонцето.«

»Залудни се обидите, замислената реакција, плановите, замислените промени во очи разумот беа како минлив зрак светлина низ облаците.«

»Залудни беа намерите за подобрување, студирањето право што за момент беше прифатено со ентузијазам, а потоа беше напуштено со извинување по нападот на досадата. Покајничкиот ентузијазам за докторската кариера, другарството со сиромашните студенти од Сан Телмо, љубовта кон анфитеатарот, згрозеноста од првата аутопсија.«

»Залудни беа и уметничките занеси, кратките аспирации за убавото и возвишеното, римските и париските школи, Ватикан, Лувр, занаетите, работилниците на маестрата Месоње, Монтеверде, Мадрасо, Карие-Белез, занемарени и оставени за друга, подобра школа: коцка и жени; оргија.«

»И во момент на гадење, умор, длабока одбивност, патувањата, Русија, Ориентот, Кина, светот и секогаш и насекаде, по разни патишта, истата каллива подлога.«

»Исушен, потиштен, без верба, со мртво срце, вкочанета душа, изморен од животната наука на тој агрегат од нискоти: човекот, со арсенал од бескраен презир кон другите, кон себеси, каде ли ќе застанеше, каде ли ќе му беше крајот?«

»Ништо, никој...«

»Какви предци имаше, какви титули?«

Не успевајќи да го дотроши, пред да го совлада досадата, остатокот од заштедите на татко му:

„Ах, да“, воскликна наеднаш Андрес со гест на длабоко обесхрабрување, тргајќи го жарот од пурата што му ги гореше усните – заебан, ужасно заебан!...

Пристигна ноќта, млака и прозирна.

Густа магла почнуваше да се издигнува од земјата.

Небото полно ѕвезди наликуваше на савана од бескраен водопад кој се разлива на почвата и кој, спуштајќи се, креваше облак прашина од водата распарчена од ударот.

Андрес, навален врз балконската решетка, погледна за момент: „Уфф“, издиша, прекрстувајќи ги рацете на тилот и низ зевање рече: „какво решение!... утре ќе одам да ја видам слугинката.“

Запали светло, го запоседна креветот и отвори книга.

Половина час подоцна ги затвораше очите над зборовите на Шопенхауер, неговиот омилен учител: „забавата ја иззема досадата од концептот за време; понатаму, животот е посреќен ако помалку се чувствува, најдобро би било човек да се ослободи од него.“

IV

Вжареното сонце гореше, бело како топка стакло во сад.

Исушените гранки се беа навалиле со врвовите надолу како да беа изнемоштени од топлината.

Набркани низ стеблата, помеѓу трските, засолнетите птици не се ни гледаа.

Само еден човек, со глава замотана во широка свилена марама, поминуваше галопирајќи.

Капките пот од неговиот изморен и забреван коњ ја наводнуваа патеката. Јавачот ги имаше разлабавено уздите. Повремено го живнуваше казнувајќи го со удвоениот камшик.

По долго одење, точно на нивната патека се појави еден говедарник.

Овците беа легнати, неподвижни, натуткани во густии групи и изгледаа како да сакаат да се качат едни врз други во потрага по сенка.

Недалеку се наоѓаше местото: две избледени соби со сид од кал и покрив од сено.

Од левата страна, во прав агол, еден бункер служеше како кујна.

Од десно, пак, имаше рамка опкружена со трски: тоа беше градината.

Напред, помеѓу високи кактуси, имаше бунар со парапет од ќерамиди и три гранки акација кои го придржуваа чекрекот и кофата.

Малку потаму, заштитена под сенката на две врби, стоеше оградата.

Под натстрешницата на ранчот, висејќи од последната конзерва на кровот се насираа узенгии.

Расфрлани по подот тук-таму, до сидот имаше стари алишта: разни глупости, седло со каиш:

„Господе Боже!“, викна тој што штотуку беше влегол, без да се симне од коњот.

Едно големо, жолтеникаво куче, спремно да се вдаде, му се пушти:

„Господе Боже!“, повтори, надгласувајќи го бесниот крик на животното кое, со наоѓањето на влакна, лаеше на узенгиите:

„Безгрешна дева Марија!“, одговорија однатре, „чибу, Гаучо... чибу, чибу!“

Потоа му се обратија на новодојдениот:

„Симнете се, газда, и влезете внатре“, викна од полуотворената врата една жена, срамежливо покажувајќи го лицето, со едната рака на вратата, со другата подместувајќи си го здолништето за да си ги покрие градите:

„Седнете, господине Андрес, и извинете ме, веднаш доаѓам“, продолжи од соседната соба, па Андрес влезе.

Мебелот се состоеше од шест црни столици за седење од дрво, една маса и една полица од бор што се обидел да имитира махагони.

Долж сидот имаше карикатури од Москито⁴, заковани со шајки, подарок од управникот на затворот: генерал Сармиенто облечен како маршал, докторот Авеланеда, цуце во циновски чевли, бригадирот господин Бароло Митре, на неговото поткровје, доктор Техедор, на мазга, како шутира садови во едно складилиште за садови, сенката на Адолфо Алсина како ги оплакува несреќите на татковината!

„Што правеше, Доната?“

„Се одморав, господине Андрес.“

„Сама?“

„Да, сама.“

„Тато отиде рано наутро на село.“

Кога го слушна тоа, израз на задоволство се појави на лицето на Андрес.

Подоцна, гасејќи ја вревата од сопствените чекори, отиде до просторот помеѓу двете соби, кој беше лошо затворен со помош на купче трева, а таму, низ една пукнатина, фрли поглед.

Две високи и стари легла, одвоени со памучна завеса, неколку столици од дрво и натуткано сено, голем сандак за облека, маса со вазни, една икона на сидот и една во еден агол и железно лавабо со

⁴ Стар аргентински неделен весник.

огледало ги комплетираа предметите во заедничката спална соба.

Доната одеше натаму-наваму низ собата и се облекуваше.

Штотуку си ја заврза долгата и густа коса во плетенка, како небесно син одраз врз темните гради.

Овалниот облик на нејзините црни и топли очи, на тие очи што сјаат како мистериозен извор на нејзината светлост, линиите на нејзиниот грациозен и накривен нос, грубиот израз на провокативното и развратно, нервозно гризење на долната усна и сликата на два реда бели заби како кокци шеќер, сите црти на нејзиното лице се чинеше дека ѝ придодаваат престиж на нејзината мазна, сјајна и нежна кожа на слугинка, како бронза од Барбедина.

Андрес, неподвижен, ја гледаше речиси не дишејќи воопшто. Чувствуваше чудна возбуда во телото, како тивко потпукнување на внатрешен оган, како ненадејно, гледајќи ја таа жена полугола, да му протекуваше низ вените целата исушена крв од неговите дваесет години живот.

Таа, не сомневајќи се дека ја растргнуваат пар гладни очи, продолжуваше внесено да си работи, и повремено, не сакајќи Андрес да се досадува додека ја чека, зборуваше:

„Вие, газда, што наваму на ова сонце?“

Седна; тргна да си ги облече хулахопките.

Прекрстувајќи ги нозете, спуштајќи го фустанот, го откри малото стапало, со висок рис, полно месо, нежен глужд, висок и дебел лист, широки бутови, а кога се наведна, низ наборите на нејзината кошула без корсет, се појавија и надрознетите брадавици на нејзините мали, кружни гради.

Повлекувајќи ја завесата, Андрес влезе ненадејно:

„Дојдов само за да те видам тебе, малечка моја!“

И како некој алчник што стравува дека ќе му избега пленот, со поднаведнато тело, спуштена глава, стегнати дланки, за миг застана да размисли.

Потоа, вон себе, не можејќи да се совлада, во брутален изблик на сверството што се наоѓа во секој човек, се затрча и се фрли врз Доната:

„Господине Андрес, што правите, забоба!“, рече таа преплашено, бесно, едвај успевајќи да остане на нозе.

Ја зграпчи со сета сила за половината. Потоа, подигнувајќи ја целата нејзина тежина, како да нарамуваше сено, вака-така успеа да ја фрли врз креветот.

Ја допираше, ја стискаше, ја гмечеше, ја галеше нападно, ја опсипуваше со луди бакнежи по устата, градите, нозете.

Таа, стаписана, занесена, не обидувајќи се ни да се одбрани, можеби покорувајќи се на мистериозниот глас на инстинктот, воодушевена од слепото надоаѓање на месото, од допирот со другото тело на мажот, се предаде како безживотно тело.

Одеднаш испушти остар извик на болка и изби во плач.

Неколку мига подоцна, со гест на студена индиферентност на маж кој не љуби, Андрес мирно се симна од креветот, се прошета низ собата и се потпре на работ на душекот.

„Што ти е, што ти се случува, зошто плачеш, идиотке!“, ѝ се обрати на Доната, навален над неа, благо тегнејќи ја за рака, „што ти се случува, зборувај, не ме сакаш ни малку, штом толку ти е тешко да бидеш моја?“

Таа беше целосно изгубена во својата болка и срам, свртена со грб, стуткана, со лицето во дланките, и продолжи да лее солзи:

„Ајде, душо моја, не биди лоша, бакни ме и не плачи.“

„Господине Андрес, ви се молам, оставете ме!“

Следуваше долга тишина; единствено се слушаше зуењето на мувите кои ги имаше во изобилство околу пукнатините низ кои навлегуваше сонцето.

„Добро, неблагодарничке“, викна најпосле Андрес, сакајќи да заврши што поскоро, бесен што уште е таму, сакајќи да си заминае, „штом се однесуваш толку лошо со мене ќе си заминам, што да правам!“

Додека се движеше кон вратата, бавно проговори:

„Кога ќе ти помине бесот, ќе се вратам“, додаде, сосема смирено тргајќи ја завесата и излегувајќи да јава, со блага насмевка и каење за стореното, како да му дојде премногу.

V

Андрес, предаден на неговиот црн песимизам, со подриена душа заради мечевите на модерните уништувачи, со изгубен дух во студеното и ужасно ништо на новите доктрини, вредни во неговите очи заради тажниот тек на неговото искуство, мачно го тегаше неговиот живот во осамеништво и изолација.

Бесчувствителен и умртен, затворен помеѓу немите ѕидови на неговата куќа, по цели денови не сакаше да види ни да чуе никого, потонат во деструктивноста на неговиот век, мислејќи на себеси, на другите, на мизеријата на живеењето, на љубовта – падобранец повикан од сетилата – пријателството – евтино искористување – патриотизмот – сурова работа или назадување – дарежливоста, себенегирањето, жртвувањето – фантазија или монструозна омраза кон себеси – на пресметливоста на чесноста, на недостатокот од можности за доблестите; и никој и

ништо не успеваше да ја разведри постојаната состојба на горчлив скептицизам. Ниту љубовта на мајката, која и самата страдаше гледајќи го како страда синот; ниту Бог, апсурдното страшило измислено за кукавичлукот на луѓето.

Длабоката нерамнотежа во неговиот организам, карактерните спротивставености, ненадејните, неосновани промени, вознемирености без повод ни причина, илјадниците контрадикторности на постоењето кои го разбеснуваа до врвот на бесот, создавајќи во него чудна промена во способностите, сето тоа беше како ментална состојба налик лудило.

За време на бавните и мачни часови на сиестата, на пригушеното светло што продираше низ полуотворените ќепенци, ненадејно знаеше да стане од креветот и ширум да го отвори балконот.

Гледајќи ја сувата и испукана земја од сонцето, исушената и изнемоштена трева, во присуство на ветрот кој монотонно завиваше судирајќи се со крошните на дрвјата или ја подигаше спиралата од црни виори како да гореше чад од полето, го обзимаше неиздржлива досада, омраза, заситеност од она што го премислил веќе четири илјади пати.

Нервозно удираше по прозорецот, тропаше по вратите и низ густиот мрак во неговиот дом кој беше претворен во гробница, се удираше со грб во креветот и пушеше, пушеше непрестајно, кутија по кутија турски цигари, неговиот омилен тутун, или седнат во некој агол, со лактите врз колената, со главата во длаките и долго време седеше така залутан во мислите и неподвижен.

Наеднаш го обзимаше силна желба, треска, да излезе, да се движи.

Сам си го оседлуваше коњот и спротивно на ветрот, со сомбрерото на тилот, додека му солзеа

очите, му свиреше во ушите, галопираше, иташе, лудачки ги растргнуваше растојанијата.

Понекогаш целосно го обзимаше страста за ловење, па стануваше во зори и поттикнат од желбата за убивање и нанесување штета го освојуваше полето.

Живината, птиците и еребиците се раздаваа на кучињата и на свињите. Неговите непца не ги поднесуваа овие јадења.

Понекогаш, кога беше смирен и прибран, како неговата жална лошотија повремено да сакаше да се сожали на примирје, спружен на лежалката под сенка во градините на имотот, го привлекуваше по некоја малечкост, по некое ништо; занемарлив дел од животинскиот свет во неговите бесконечни манифестации.

Долги редици мравки кои доаѓаа и си заминуваа по сивата патека на нивниот пат, застануваа, си ги прекрстуваа нозете како да се поздравуваа кога ќе се сретнеа, а потоа продолжуваа со брзаницата, некои со товар, други без ништо по трпеливата и внимателна работа.

Понатаму, паметната работа, вештите трикови на жабите во нивната војна без граници против мувите, како ги фаќаа на финта, на невнимание, со прецизни убоди од дното на нивните јазичишта.

Понатаму, некое врапче чиј живот бил уништен од човечката злоба или од суровоста на времето, со срушена куќа, принудено да ја гради одново, кој работи од сè по нешто, на бунар, на брегот на езерцата, кој откако ќе го направи материјалот брза да го обработи во восхитувачкото здание на неговото гнездо со помош на неговите средства, како работник со неговите алати.

Едно попладне, откако јадеше, Андрес излезе и запали цигара пред својата куќа.

Наеднаш слушна мешаница, се сврте и го виде Бернардо, неговиот мачор, неговата омилена сверка, единственото суштество помеѓу сите суштества што го опкружуваа, на кого, заради случајна логичка грешка во деликатната состојба на неговата душа, секогаш му пружаше внимание, галење, следен одблизу од кучето на работникот.

Како некоја гумена топка, измаченото животно, поблесавено, скокна, се качи на крошната од едно дрво, до гнездото на некои птички.

Во тој момент вознемирената женка, мислејќи дека се работи за напад, бесно ги нацостреши пердувите; викаше, се тресеше, очајно удираше со клунот во едно делче.

Мачорот, пак, игнорирајќи го тресењето на лисјата и вознемирен од близината на опасноста, си ги остреше канцире од дрвото, а со очите се закотви на почвата од каде, лижејќи си го носот и пафтајќи со опашката нервозно како змија, го демнеше неговиот страшен непријател.

Андрес застапа во еден момент да ја размисли сцената.

Тоа е редот, селективната хармонија на универзумот; тоа е Бог, отелотворен во неговите дела!

Но наеднаш, земајќи учество и самиот во таа расправија, влезе во куќата, го извади револверот и го насочи кон кучето со еден истрел.

Потоа, качен на дрвото со помош на скала што стоеше во близина рече:

„Кутар Бернардо, за малце ќе ми те утепаа!“, рече, подавајќи му нежно рака.

Кога го почувствува неговиот допир, мачорот збунето се сврте и му ги зари ноктите.

„Никаквецу!“, викна Андрес. „Ова ли е благодарноста што ја заслужувам, вака ли ми враќаш! Дури и ти наликуваш на човек!“